

مرورنامہ آزمون آزمائشی خلی سبز

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

رشته انسانی

مرحله اول

پایہ دہم

نام درس	مباحث	از صفحہ	تا صفحہ	مؤلف	ویراستار
تاریخ (۱)	درس ۱ صفحہ ۱ تا ۱۱	۲	۴	علیرضا کاهیدوند	کیانا یوسف زادہ معراج صالحی نژاد

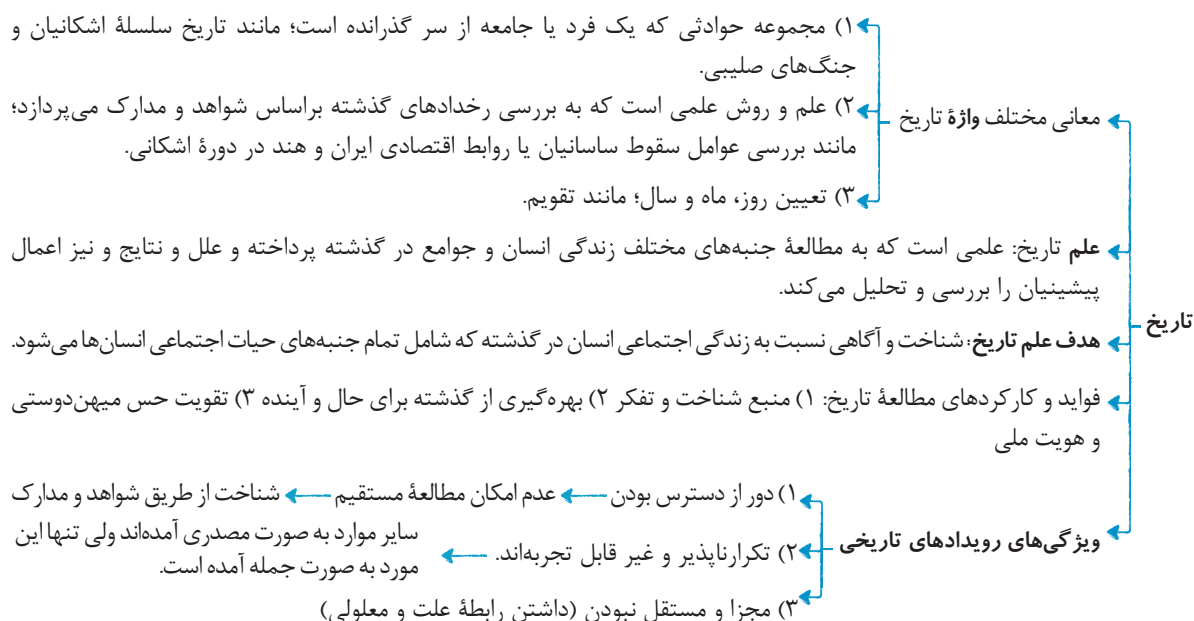
ویژہ کنکورهای ۱۴۰۴

درس ۱: تاریخ و تاریخ نگاری

تاریخ چیست؟

● واژه تاریخ دارای معانی مختلفی است که هر کدام فواید و کارکردها و هدف مشخصی دارد. علاوه بر این، رویدادهای تاریخی نیز ویژگی‌های منحصر به فردی دارند که تمام این مطالب در نمودار زیر آمده است.

پیشینه تاریخ نگاری

- پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش و زمانی که توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد، می‌توان گفت تاریخ‌نگاری هم شکل گرفت.
- ولی تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن به قرن ۵ ق. م در یونان باستان و به هرودت (ملقب به پدر تاریخ^۱) بازمی‌گردد.

ارزش‌شناسی کتاب: کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی به‌جامانده از عصر باستان
کتاب تاریخ هرودت ← مطالب کتاب: اغلب شرح جنگ‌های ایران و یونان
 نسبت به ایران غرض‌ورزی‌هایی وجود دارد.

قدیمی‌ترین متن تاریخی ← سنگ‌نوشته‌ای به خط کهن مصری با قدمت ۴ هزار ساله و در باب شرح حال فراعنه

مصادیق ایرانی‌ای که نشان‌دهنده توجه ایرانیان به ثبت تاریخ است. ← (۱) سنگ‌نوشته‌هایی از دوران هخامنشیان و ساسانیان
 (۲) خدای‌نامه‌های دوران ساسانی

- می‌توان برای تاریخ‌نگاری یک سیر تکامل در نظر گرفت که از تاریخ‌نگاری کلاسیک یا قدیمی شروع می‌شود و به تاریخ‌نگاری نوین می‌رسد. منظورمان از تاریخ‌نگاری کلاسیک یا قدیمی همان تاریخ‌نگاری‌ها و کتاب‌هایی است که بر شرح حال فرمانروا و حوادث سیاسی مبتنی است. حواستان باشد که تاریخ‌نگاری سنتی در دوران اسلامی رایج بود. مقایسه ویژگی‌های تاریخ‌نگاری سنتی و تاریخ‌نگاری نوین هم اهمیت بالایی دارد.

۱- حواستان باشد که جرج سارتن پدر تاریخ علم است.

به دنبال تحولات فکری و علمی که در دورهٔ رنسانس (قرن‌های ۱۳ تا ۱۷م) در اروپا به وقوع پیوست.

علم تاریخ متحول شد و شیوهٔ نوینی در تاریخ‌نگاری پدید آمد.

اساس تاریخ‌نگاری نوین بر (۱) سنجش دقیق منابع (۲) استناد به مدارک و اسناد معتبر و (۳) دوری از داستان‌پردازی است. حواستان باشد ویژگی اصلی این تاریخ‌نگاری بررسی علل، نتایج و آثار حوادث است؛ علاوه بر این، در تاریخ‌نگاری نوین سایر جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و ... مورد توجه قرار می‌گیرد.

فواید مطالعهٔ تاریخی

- (۱) منبع شناخت و تفکر:
 - پرورش قوهٔ شناخت
 - آیات قرآن انسان را به مطالعهٔ تاریخ دعوت کرده و آن را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند. شهید مطهری: «از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس صورت می‌گیرد که با شناخت آن قانون‌ها می‌توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد.»
 - (۲) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده:
 - آثار و پیامد رویدادهایی که در گذشته رخ دادند زمان حال را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
 - کمک می‌کند بفهمیم جوامع چگونه به وجود آمده و پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند.
 - شناخت جامعهٔ خویش و سایر جوامع و ترسیم افق آینده
 - (۳) تقویت حس میهن‌دوستی:
 - آگاهی از گذشتهٔ مشترک باعث یگانگی می‌شود.
 - حفظ هویت ایرانی با استفاده از آگاهی تاریخ (زبان، فرهنگ و ...)
 - اهمیت ارزش میراث فرهنگی و حفظ آن

مراحل پژوهش در تاریخ

در این بخش، با مراحل پژوهش در تاریخ آشنا می‌شوید؛ حواستان باشد که ترتیب آن‌ها مهم است:

مراحل	توضیحات
انتخاب موضوع	تازه باشد. / فایده داشته باشد. / اطلاعات کافی درباره‌اش وجود داشته باشد. / نظر جدید ارائه دهد.
تدوین پرسش‌های تحقیق	مشخص شدن هدف پژوهش / جلوگیری از بیراهه‌رفتن محقق / پرسش از زمینه‌ها، علت‌ها و آثار
شناسایی منابع	ارزیابی میزان اعتبار، دقت و صحت منابع و اسناد تحقیق
گردآوری و تنظیم اطلاعات	استخراج، تنظیم و دسته‌بندی اطلاعات
تحلیل و تفسیر اطلاعات	مشابه کار کارآگاهان / نیازمند دانش و مهارت فراوان
گزارش یافته‌ها	استخراج نتایج تحقیق و ارائه در قالب گزارش علمی (کتاب، مقاله و ...)

- منابع دست اول یا اصلی: همهٔ آثاری که در زمان وقوع رویداد یا نزدیک به آن شکل گرفته‌اند. [منابع مکتوب] تمامی آثار باستانی و تاریخی
- منابع دست دوم یا فرعی: آثاری که براساس منابع دست اول نوشته یا شکل گرفته‌اند، مثل کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه

نکته

یکی از دقیق‌ترین گاه‌شماری‌های جهان که گاه‌شماری هجری - خورشیدی براساس آن تنظیم شده است، گاه‌شماری جلالی است.

یک تعریف: خط زمان چیست؟ ابزار مناسبی است که به وسیلهٔ آن می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف را به ترتیب وقوع آن روی نمودار نشان داد.